

Regional rutin

Katarakt - bilateral operation samma dag

Syfte

Att ge en vägledning under vilka förutsättningar bilaterala kataraktoperationer hos samma patient kan utföras samma dag.

Bakgrund

Kataraktoperation är den vanligaste operationen i Sverige. Det utförs mer än 20 000 operationer i Västra Götalandsregionen per år. Antalet ökar med 2–3 % per år på nationell nivå.

Medelåldern är cirka 74 år och cirka 57 % av de som opereras är kvinnor. Det finns betydande skillnader i bland annat operationsindikationer, volymer och väntetider mellan olika kliniker [1].

Antal bilateralt kataraktopererade kan variera från 7 % till 65 % av det totala antalet opererade ögon enligt kataraktregistret 2021.

Det som tidigare hindrat många från att operera bilateralt samma dag är risken för bilateral endoftalmit, men den risken är idag i världen extremt låg [3], [4].

Kataraktoperation utförd samma dag i båda ögonen på korrekt indikation påskyndar patientens synrehabilitering, effektiviserar vårdprocessen, innebär besparingar för hälso- och sjukvården, övriga samhället och patienten samt minskar miljö- och klimatpåverkan [1], [2].

Arbetsbeskrivning

Vid övervägande av bilateral operation samma dag ska nedanstående beaktas.

Indikation

- Bilateral katarakt som är indicerad för operation
- Förväntad anisotropi som inte tolereras efter monokulär operation
- Behov av snabb rehabilitering

- Narkosbehov
- Patient med stort vårdbehov/svår att förflytta

Relativ risk

- Tveksam/nervös patient.
- Hög ålder (>90 år).
- Patienten ensamboende och utan hjälp första dygnet efter operation.
- Svårigheter att följa instruktioner (vid till exempel demens, psykisk sjukdom eller substansbruk).
- Osäkert vad gäller postoperativ vård/hygien.
- Svårtolkad biometri.
- Mycket kort (<21 mm) /lång (>26 mm) axellängd - hög hyperopi/hög myopi.
- Grund främre kammare (<2,2 mm).
- Kronisk blefarit.
- Otillfredsställande tryckreglering hos glaukompatient.
- Vit/uttalad brun katarakt.
- Aktiv ögonsjukdom (till exempel aktiv diabetesretinopati eller aktiv AMD).

Kontraindikation

- Kroniska sår/pågående infektion.
- Immunsupprimerande behandling (om det inte går att sätta ut före operation).
- Genomgått glaukomkirurgi bilateralt.
- Keratokonus/kornealtransplanterad bilateralt.
- Förekomst av endoteldystrofi.
- Aktiv uveit.
- Om oväntat förlopp vid operation av första ögat, avstå från operation av andra ögat samma dag om inte särskilda skäl föreligger.

Antalet relativa risker som kan accepteras vid bilateral kataraktoperation samma dag beror på operatörens erfarenhet. Kirurgen ska alltid bedöma att vinsten för patienten överstiger eventuell risk.

Särskilda försiktighetsåtgärder på operationsdagen

De båda operationerna sker som två helt skilda operationer, som utförs direkt efter varandra, medan patienten är kvar på operationssalen.

Om möjligt använd olika batcher/sorter av till exempel viscoelastika, linser, BSS, samt instrument diskade och autoklaverade vid olika tillfällen.

Innehållsansvarig

Samordningsråd Ögon.

Referenser och relaterad information

1. NPO ögonsjukdomar.2022. Riktlinje för Katarakt. *Nationellt kliniskt kunskapsstöd*. [Riktlinje för katarakt \(d2flujgsl7escs.cloudfront.net\)](https://d2flujgsl7escs.cloudfront.net) (hämtad 2022-11-28).
2. Alio JL, Gessa-Sorroche M, Nowrouzi A, Maldonado MJ. Immediate bilateral sequential cataract surgery. *Arch Soc Esp Oftalmol (Engl Ed)*. 2022 Jul;97(7):402-408. doi: 10.1016/j.oftale.2022.02.010. Epub 2022 Apr 19. PMID: 35459602. [Immediate bilateral sequential cataract surgery - PubMed \(nih.gov\)](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35459602/).
3. Gelder RN, Lee AY, Lee CS; IRIS® Registry Analytic Center Consortium. Endophthalmitis Rate in Immediately Sequential versus Delayed Sequential Bilateral Cataract Surgery within the Intelligent Research in Sight (IRIS®) Registry Data. *Ophthalmology*. 2022 Feb;129(2):129-138. doi: 10.1016/j.ophtha.2021.07.008. Epub 2021 Jul 13. PMID: 34265315; PMCID: PMC8755857. [Endophthalmitis Rate in Immediately Sequential versus Delayed Sequential Bilateral Cataract Surgery within the Intelligent Research in Sight \(IRIS®\) Registry Data - PubMed \(nih.gov\)](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34265315/).
4. Friling E, Johansson B, Lundström M, Montan P. Postoperative Endophthalmitis in Immediate Sequential Bilateral Cataract Surgery: A Nationwide Registry Study. *Ophthalmology*. 2022 Jan;129(1):26-34. doi: 10.1016/j.ophtha.2021.07.007. Epub 2021 Jul 8. PMID: 34246658. [Postoperative Endophthalmitis in Immediate Sequential Bilateral Cataract Surgery: A Nationwide Registry Study - PubMed \(nih.gov\)](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34246658/).

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Bella Johansson Iranipour, (belir), Överläkare

Granskad av: Afsaneh Alibakhshi, (afsal1), Överläkare

Godkänd av: Martin Thiel, (marth43), Verksamhetschef

Dokument-ID: SSN12865-780821730-40

Version: 5.0

Giltig från: 2025-12-29

Giltig till: 2027-12-22